

Виступ на батьківських зборах

Вчителя початкових класів

Слобожанської гімназії №2

Слобожанської селищної ради

Чугуївського району

Харківської області

Москаленко Віти Анатоліївни

«Булінг в дитячому середовищі»

Актуальною проблемою сьогодення є фізичне та моральне насильство, від якого потерпають сотні мільйонів дітей та молодих людей у кожному куточку планети. Це й насильство в сім'ї, й цькування в школі, й агресія в соціальних мережах. Невтішні наслідки насильства в суспільстві вже зараз дають про себе знати. Тому ми повинні не тільки говорити про цю проблему, а й разом шукати шляхи її вирішення.

На сьогодні одним й найпоширеніших проявів насильства серед дитячої та молодіжної аудиторії є булінг. Глузування, образливі прізвиська, підніжки, стусани з боку одного або групи дітей щодо однокласника чи однокласниці – це ознаки нездорових стосунків, які можуть призвести до цькування — регулярного, повторюваного день у день знущання.

Такий вид насильства дістав назву булінг.

Булінг - тривалий процес свідомого жорстокого ставлення, агресивної поведінки, щоб заподіяти шкоду, викликати страх, тривогу або ж створити негативне середовище для людини.

Основною ознакою булінгу є довготривале «відторгнення» дитини її соціальним оточенням. Якщо мова йде про навчальний заклад, то в цьому випадку булінг найчастіше відбувається в місцях, де контроль з боку дорослих менший або взагалі його нема. Це може бути шкільний двір, сходи, коридори, вбиральні, роздягальні, спортивні майданчики. Часто дитина може піддаватися знущанням і поза територією школи, на шляху до дому. Навіть удома жертву булінгу можуть продовжувати цькувати, надсилаючи образливі повідомлення на телефон або через соціальні мережі.

За даними різних досліджень, майже кожен четвертий учень в Україні так чи інакше зазнавав булінгу в школі, потерпав від принижень і глузувань.

Практично в кожному класі є учні, які стають об'єктами глузувань та знущань, а також агресори, які є ініціаторами булінгу.

Найчастіше цькування ініціюють надміру агресивні діти, які люблять бути «головними». Їх не турбують почуття і переживання інших людей, вони прагнуть бути в центрі уваги, контролювати все навколо. Принижуючи інших, вони підвищують власну значущість. Нерідко це відбувається через глибокі психологічні комплекси кривдників. Можливо, вони самі переживали приниження або копіюють ті агресивні й образливі моделі поведінки, які є у їхніх сім'ях.

Зазвичай об'єктом знущань (жертвою) булінгу вибирають тих, у кого є дещо відмінне від однолітків. Відмінність може бути будь-якою, наприклад, діти можуть мати фізичні вади – носять окуляри, погано чують, мають порушення опорно- рухового апарату, фізично слабкі; особливості поведінки – замкнуті чи імпульсивні, невпевнені, тривожні; особливості зовнішності – руде волосся, веснянки, відстовбурчені вуха, незвичну форму голови, надмірну худорлявість чи повноту; недостатньо розвинені соціальні навички: часто не мають жодного близького друга, краще спілкуються з дорослими ніж з однолітками; страх перед школою: неуспішність у навчанні часто формує у дітей негативне ставлення до школи, страх відвідування певних предметів, що сприймається навколишніми як підвищена тривожність, невпевненість, провокуючи агресію; відсутність досвіду життя в колективі (так звані «домашні» діти); деякі захворювання: заїкання, дислалія (порушення мовлення), дисграфія (порушення письма), дислексія (порушення читання); знижений рівень інтелекту, труднощі у навчанні; високий інтелект, обдарованість, видатні досягнення; слабо розвинені гігієнічні навички (неохайні, носять брудні речі, мають неприємний запах).

Людину, яку вибрали жертвою і яка не може постояти за себе, намагаються принизити, залякати, ізолювати від інших різними способами. Найпоширеніші форми булінгу:

словесні образи, глузування, обзивання, погрози;

образливі жести або дії, наприклад, плювки;

залякування за допомогою слів, загрозливих інтонацій, щоб змусити жертву щось зробити чи не зробити;

ігнорування, відмова від спілкування, виключення із гри, бойкот;

вимагання грошей, їжі, речей, умисного пошкодження особистого майна жертви;

фізичне насилля (удари, щипки, штовхання, підніжки, викручування рук, будь-які інші дії, які заподіюють біль і навіть тілесні ушкодження);

приниження за допомогою мобільних телефонів та інтернету (СМС-повідомлення, електронні листи, образливі репліки і коментарі у чатах і т.д.), поширення чуток і пліток.

Види булінгу можна об'єднати у групи словесного (вербального), фізичного, соціального (емоційного) й електронного (кібербулінг) знущання, які часто поєднуються для більш сильного впливу.

70 % знущань відбуваються словесно: принизливі обзивання, глузування, жорстока критика, висміювання та ін. На жаль, кривдник часто залишається непоміченим і непокараним, однак образи безслідно не зникають для «об'єкта» приниження.

Фізичне насильство найбільш помітне, однак становить менше третини випадків булінгу (нанесення ударів, штовхання, підніжки, пошкодження або крадіжка особистих речей жертви та ін.).

Найскладніше зовні помітити соціальне знущання — систематичне приниження почуття гідності потерпілого через ігнорування, ізоляцію, уникання, виключення.

Нині набирає обертів кібербулінг. Це приниження за допомогою мобільних телефонів, інтернету. Діти реєструються в соціальних мережах, створюють сайти, де можуть вільно спілкуватися, ображаючи інших, поширювати плітки, особисті фотографії або зроблені в роздягальнях чи вбиральнях.

Жертви булінгу переживають важкі емоції – почуття приниження і сором, страх, розпач і злість. Булінг вкрай негативно впливає на соціалізацію жертви, спричиняючи:

неадекватне сприймання себе – занижену самооцінку, комплекс неповноцінності, беззахисність;

негативне сприймання однолітків – відсторонення від спілкування, самотність, часті прогули у школі;

неадекватне сприймання реальності – підвищену тривожність, різноманітні фобії, неврози;

девіантну поведінку – схильність до правопорушень, суїцидальні наміри, формування алкогольної, тютюнової чи наркотичної залежності.

У школі вирішальна роль у боротьбі з булінгом належить учителям. Проте впоратися з цією проблемою вони можуть тільки за підтримки керівництва школи, батьків, представників місцевих органів влади та громадських організацій.

Усі члени шкільної спільноти мають дійти єдиної думки, що насильство, цькування, дискримінація за будь-якою ознакою, сексуальні домагання і нетерпимість у школі є неприйнятними.

Учні нашої школи знають, що в разі виникнення ситуації, пов'язаної з будь-яким видом насильства, вони мають неодмінно звертатися по допомогу до дорослих — учителів і батьків. Допомога дорослих дуже потрібна в будь-якому віці, особливо якщо дії кривдників можуть завдати серйозної шкоди фізичному та психічному здоров'ю. Але все ж таки в більшості випадків дитина намагається приховати факт насилля. Як бути в цій ситуації?

Поради батькам

Дізнавшись, що ваша дитина є жертвою булінгу, ні в якому разі не залишайте ситуацію без уваги. В першу чергу необхідно заспокоїтись і лише після цього почати розмову з дитиною.

Дайте зрозуміти синові чи доньці, що ви завжди готові прийти їй на допомогу. Запевніть свою дитину, що дана ситуація склалася не з її вини. Обов'язково з'ясуйте всі обставини. Але в жодному разі не тисніть на дитину.

Запропонуйте їй подумати, які дії допоможуть дитині почуватися у більшій безпеці. Якщо дитина вирішить проблему самостійно, батькам слід звернутися до класного керівника, а в разі його неспроможності владнати ситуацію, до адміністрації школи.

І головне, пам'ятайте, що ситуації фізичного насилля потребують негайного втручання з боку батьків. І ваша мета – припинити насильство, а не покарати винних.